

Πύλη εισόδου λαθρομεταναστών η Ελλάδα. Οξύτερο το πρόβλημα σε Χίο, Σάμο, Λέσβο

Ζωή λαθραία

Δύο φωτογραφίες που αναδίδουν την πικρή γεύση από τη λαθραία ζωή χιλιάδων εξουθενωμένων ανθρώπων που γίνονται θύματα δουλεμπόρων και φθάνουν στις ελληνικές ακτές, αν είναι τυχεροί. Αιχμηρός

ο Συνήγορος του Πολίτη μιλώντας στην «Ε» για τις υποχρεώσεις της Ελλάδας. Ανακόλουθος ο υπουργός Ναυτιλίας, που δεν τήρησε σκόπη όσα είχε υποσχεθεί τον Οκτώβριο 2007 για λήψη μέτρων. ΣΕΛ. 18-19

Συνήγορος του Πολίτη

Διεθνές πρόβλημα
οι καραβιές των
απελπισμένων,
αλλά η Ελλάδα
πρέπει να εγγυάται
την τήρηση του
Συντάγματός της

Φωτο-υτοκουμέντο

Ανθρωποι στη
θάλασσα παλεύ-
ουν για τη ζωή.
Για πολλούς τε-
λειώνει εδώ. Για
άλλους θα μείνει
πάντα λαθραία

Κατά κύματα φτάνουν οι καραβιές των απελπισμένων στα νησιά του Αιγαίου. Εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι που προσπαθούν να ξεφύγουν από ανέχεια, συγκρούσεις, περιβαλλοντικές καταστροφές, εσχάτως και την πείνα μετά την κρίση στα τρόφιμα, που ξεσήκωσε

τους λαούς σε περισσότερες από 15 χώρες. Και δυστυχώς, πύλη εισόδου στην Ε.Ε. –παράδεισο στη φαντασία των φτωχών– είναι και η χώρα μας, που καλείται να διαχειριστεί ένα πρόβλημα το οποίο την ξεπερνά. Ωστόσο, η χώρα μας θα πρέπει να σέβεται την αξία του ανθρώ-

που στο πρόσωπο όσων βρίσκονται, με τον έναν ή με τον άλλον τρόπο, στην επικράτειά της, σύμφωνα με το Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη στον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου Ανδρέα Τάκη, με τον οποίο συζητήσαμε για το πρόβλημα και τις πιθανές λύσεις του.

Της ΙΩΑΝΝΑΣ ΣΩΤΗΡΧΟΥ

Μιλώντας με ρεαλισμό προτείνει:

- ★ να εγκαταλειφθεί η συλλήβδην κράτηση στα σύνορα ώστε να εκλείψουν τα φαινόμενα εξαθλίωσης και να αναλάβουν από κοινού οι υπάλοιπες ευρωπαϊκές χώρες τα βάρη της διαχείρισης των μεταναστευτικών ρευμάτων στις μεθωριακές χώρες,
- ★ να υπάρξει θεσμική μέριμνα τακτοποίησης όσων είναι αδύνατον να απελαθούν προκειμένου να ανασυρθεί στην επιφάνεια της κοινωνικής ζωής και της προστασίας του νόμου ο σκοτεινός αριθμός των σύγχρονων εν δυνάμει δουλοπάρικων, καθώς όσοι ήρθαν στη χώρα μετά το 2004 αντιμετωπίζουν το θεσμικό αδιέξοδο να μην μπορούν να υπαχθούν σε καμία διαδικασία νομιμοποίησης.

Τον περασμένο Μάρτιο ο γενικός γραμματέας του υπουργείου Εσωτερικών Αθ.

Ανδρέας Τάκης, βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

«Ωθούνται στην εξαθλίωση και την εκμετάλλευση»

Ανδρουλάκος, σε εκδήλωση της Υπατης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες ανέφερε τη σύλληψη 112.000 επίδοξων μεταναστών στα σύνορα μόνο για φέτος. Αναμφισβήτητα πρόκειται για ένα μεγάλο θέμα. Πού εντοπίζετε τις αιτίες του;

«Σε εμάς αυτό το πρόβλημα εμφανίζεται ως συνέπεια όλου του γεωπολιτικού περιβάλλοντος και των εντάσεων που το χαρακτηρίζουν, ενώ το εισπράττουν και άλλοι με διαφορετικούς τρόπους: το Ιράν έχει 7,5 εκατομμύρια πρόσφυγες υπή το Αφγανιστάν, από τη σοβιετική εισβολή ως αυτή του ΝΑΤΟ, και απ' αυτούς σημαντικός αριθμός έχει σκοπό να μετακινηθεί. Η άλλη πηγή είναι φυσικά το

Ιράκ, οι ροές από το οποίο δημιουργήθηκαν όχι άμεσα με την εισβολή αλλά με την επιδείνωση της κατάστασης λόγω του εμφυλίου που ξέσπασε. Το Κουρδικό πάντα αποτελεί μια πρόσθετη πηγή από όλες αυτές τις χώρες αλλά και την Τουρκία. Υπάρχει η βιοτική κατάσταση των πληθυσμών σε νοτιοανατολική Ασία, ειδικά Πακιστάν-Μπανγκλαντές και αντίστοιχα και στις χώρες της υποσαχάριας Αφρικής, όπου η οικονομική ανέχεια συναντά τις πολιτικές ταραχές (Σουδάν, Νιγηρία) που αποτελούν διαγκοιμένες πηγές και δεν πρόκειται να κοπάσουν στο μέλλον. Αυτοί είναι που εμφανίζονται και στις ελληνικές ακτές. Με αυτή την έννοια είναι ένα φαινόμενο που μας

υπερβαίνει ως εθνική οντότητα κατά πολύ».

Αυτό το ακούμε σαν δικαιολογία από τις ελληνικές αρχές...

«Και είναι μέχρι ενός σημείου ορθή σαν επισήμανση, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία για ορισμένες πτυχές της μεταχείρισης που εμείς επιφυλάσσουμε».

Συγκεκριμένα τι συμβαίνει αλλά και τι μπορεί να γίνει;

«Για το τι θα πρέπει να γίνει σε επίπεδο διεθνολογικό, ειδικά στην Ε.Ε., εμείς μπορούμε και πρέπει να έχουμε ουσιώδη συμβολή και πρωτοβουλία, να υποδείξουμε και να προτείνουμε πολιτικές αντί απλώς να σηκώνουμε τα χέρια από την αδυναμία να αντιμε-

τωπίσουμε την κατάσταση.

Το ζήτημα της μετανάστευσης είναι κάτι το οποίο ορθά έχει καταστεί επίκεντρο κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής. Σε ορισμένο βαθμό έχουν δίκιο να νιώθουν αδικημένες οι ελληνικές αρχές, λέγοντας στους βορειοευρωπαίους ομολόγους «μιλάτε για άσχημη μεταχείριση αλλοδαπών αλλά δεν ξέρετε από κοντά πώς είναι το πρόβλημα διαχείρισης αυτής της ροής»: με την υφιστάμενη ρύθμιση του κανονισμού "Δουβλίνο 2" οι χώρες πρώτης εισόδου στην Ε.Ε. στις οποίες καταγράφεται ο αλλοδαπός, αναλαμβάνουν και τη διαχείριση της ευθύνης του. Ως εκ τούτου η τυχόν σύλληψή του ως μη τακτοποιημένου αλλοδαπού σε άλλη χώρα συνεπάγεται την επι-

στροφή του στην αρχική χώρα εισόδου. Ετσι μοιραία οι χώρες της μεθωρίας της Ε.Ε. είναι αυτές οι οποίες εκ των πραγμάτων αναλαμβάνουν την ευθύνη των προσώπων αυτών κι ας έχουν ως απώτερο στόχο την εγκατάσταση σε μια άλλη χώρα ευελπιστώντας σε καλύτερες προοπτικές. Οπότε το να μέμφεται κανείς την Ελλάδα για τη δυσμενή μεταχείριση που επιφυλάσσει στους αλλοδαπούς και να το κάνει με το να μη στέλνει πίσω πλέον στην Ελλάδα τους διελθόντες μέσα από αυτήν, όπως έκανε η Νορβηγία και την ακολούθησαν και άλλες χώρες (Σουηδία), είναι υποκριτικό εάν δεν συνοδεύεται θετικά από μια συγκεκριμένη πρόταση για το πώς θα ήταν δυνατόν να αναδεχτούν όλες οι ευρωπαϊκές χώρες από κοινού τα βάρη και τις συνέπειες των μεταναστευτικών ρευμάτων στο πλαίσιο μιας νέας κατανομής ευθυνών και αρμοδιοτήτων και της ανάληψης

1.294 δουλέμποροι συνελήφθησαν στο Αιγαίο τα τελευταία 10 χρόνια

κοινων δράσεων, γιατί όχι και της φύλαξης της ελληνικής μεθορίου».

Ωστόσο τι μπορεί να κάνει η χώρα μας μέχρι να υπάρξει μια νέα ρύθμιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο;

«Σε κάθε περίπτωση η χώρα μας είναι αναγκαίο να τιμά το Σύνταγμα και τις διεθνείς δεσμεύσεις για τα δικαιώματα των ανθρώπων που ζουν στην επικράτεια της ή μπαίνουν σε αυτή, είτε αυτοί είναι νόμιμοι είτε παράνομοι. Και οι οποιοδήποτε διοικητικές δυσκολίες, έλλειψη πόρων και υποδομών ή ακόμα και αυτές οι ανησυχίες για τη δημόσια ασφάλεια από την ανεξέλεγκτη ροή αλλοδαπών μέσα στην εποχή της διεθνούς ανησυχίας για την τρομοκρατία, δεν μπορούν να υποσκελίζουν αυτό που για τη δημοκρατία μας είναι απολύτως απαραίτητο: η αξία του προσώπου. Και σε αυτό το πεδίο δυστυχώς η χώρα μας έχει πολύ κακό μητρώο: υπάρχει μια σειρά από αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου του Στρασβούργου για την απάνθρωπη μεταχείριση που συνιστά η υπό συνθήκες αθλιότητας κράτησή τους. Σ' αυτό εστιάζεται μέχρι τώρα το ενδιαφέρον, αλλά γι' αυτό δυστυχώς νομίζω ότι έχουμε καταλήξει να κοιτάμε το δέντρο και να χάνουμε το δάσος, γιατί χωρίς να υποτιμά την ανθρωπινή ευαισθησία οι δυσμενείς συνθήκες κράτησης είναι η παράπλευρη συνέπεια μιας πολύ σοβαρότερης δυσλειτουργίας που κατατρέπει το σύστημα προστασίας των αιτούντων άσυλο στη χώρα μας και αυτό είναι η γενικευμένη υποβολή σε καθεστώς κράτησης όλων όσοι εισέρχονται στη χώρα μας με σκοπό την απέλαση, χωρίς να εξετάζεται καν από πριν εάν αυτό μπορούν ή πρόκειται να υπαχθούν σε μια συγκεκριμένη κατηγορία που θα τους επιτρέψει να παραμείνουν στη χώρα μας».

Δηλαδή;

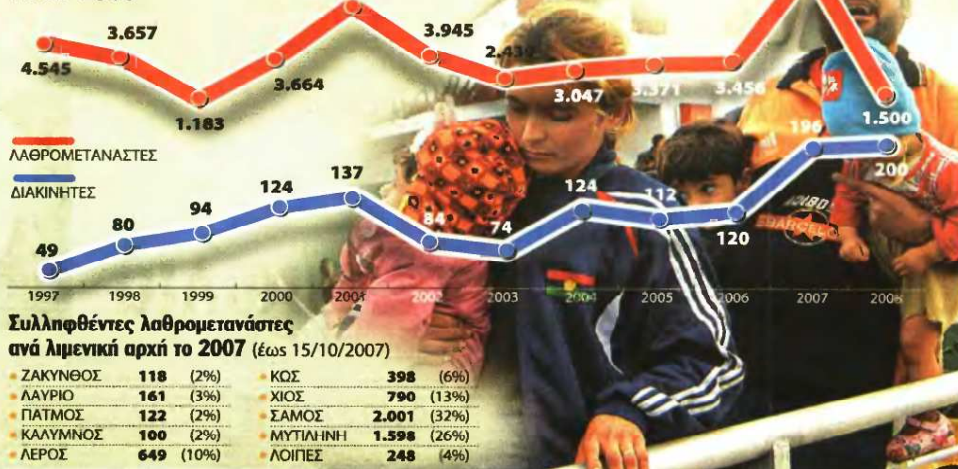
«Δεν τους δίνεται η δυνατότητα να ζητήσουν πολιτικό άσυλο παρά οφάτου έχουν κρατηθεί και έχει εκδοθεί πράξη απέλασής τους. Ετσι και μεν δεν απελαύνονται μέχρι να κριθεί το αίτημά τους αλλά συνεχόντα παραμένουν κρατούμενοι τρεις μήνες που ορίζει ο νόμος - οπότε και αφήνονται ελεύθεροι, ενώ αυτό θα μπορούσε να έχει γίνει ήδη πολύ πριν. Ή απορρίπτεται το αίτη-

μά τους και προσφεύγουν κατά της απόρριψης. Αυτό λέγεται ότι έχει οδηγήσει πολλούς αλλοδαπούς να αποφεύγουν να ζητούν άσυλο ακόμη και αν ενδεχομένως το δικαιούνται».

Θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι αυτό αποτελεί μια αποθαρρυντική στάση των ελληνικών αρχών;

«Δεν χωρεί αμφιβολία ότι στην πλειονότητά τους όσοι έρχονται από τις χώρες αυτές δεν διώκονται προσωπικά ώστε να υπάγονται πράγματι στην κατηγορία του δικαιούμενου άσυλου, αλλά η προσέλευσή τους οφείλεται στην αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης ή στην αποφυγή των δυσμενών συνεπειών της σύγκρουσης και της φτώχειας στη χώρα προέλευσής. Οι άνθρωποι αυτοί που είναι μια μεγάλη μάζα του πληθυσμού των τελευταίων ετών είναι πρόσωπα που δεν μπορούν να επωφεληθούν οιασδήποτε μορφής τακτοποίησης, καθώς οι λεγόμενες νομιμοποιήσεις παρανόμως εισερχομένων έχουν ένα ιστορικό όριο - το 2004 και το νόμο 3386. Από το 2004 και εντεύθεν οι άνθρωποι δεν μπορούν να τακτοποιηθούν: αυτό σημαίνει ότι η χώρα μας έχει ένα σκοτεινό αλλά διαρκώς αυξανόμενο αριθμό αλλοδαπών, χωρίς χαρτιά, που δεν μπορούν να φύγουν και ο νόμος τους στερεί τη δυνατότητα οιασδήποτε κοινωνικής μέριμνας εφόσον δεν είναι νομιμοποιημένοι. Ετσι, αυτοί ωθούνται στην εξαθλίωση και κυρίως στην εκμετάλλευση: εξ ου και τα φαινόμενα της ακραίας εκμετάλλευσης σε όλες τις αγροτικές περιφέρειες όπως με τις φράουλες στην Πελοπόννησο. Αυτοί είναι ο σκοτεινός αριθμός των νέων εν δυνάμει δουλοπαροικών».

Συλληφθέντες για λαθρομετανάστευση 1997-2008

Ναυάγιο οι κυβερνητικές εξαγγελίες

Του ΘΑΝΟΥ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Επτό μήνες μετά τις κυβερνητικές εξαγγελίες για μέτρα δραστησικής ανάσχεσης της λαθρομετανάστευσης στο Αιγαίο, οι δουλέμποροι δρουν με ευχέρεια στην περιοχή, μεταφέρουν οικονομικούς μετανάστες που συχνά έχουν τραγική κατάληξη και δημιουργούν μεγάλο πρόβλημα στη χώρα.

Με την ανάληψη των καθηκόντων του ως υπουργού Ναυτιλίας, τον περασμένο Οκτώβριο, ο κ. Βουλγαράκης δήλωσε κατηγορηματικά σε συνέντευξη Τύπου ότι στις προτεραιότητες της κυβέρνησης είναι «η αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης που ως πολύπλοκο πρόβλημα απειλεί και την Ευρώπη». Οι «έκτακτες εντατικοποιήσεις» οι έλεγχοι για να περιοριστεί πάση θυσία το θλιβερό φαινόμενο της λαθροεισαγωγής ανθρώπων από την Τουρκία στα νησιά του Αιγαίου, την Κρήτη και τα Δωδεκάνησα.

Εξήγγειλε μάλιστα μέτρα, όπως αυτά της ενίσχυσης των διεθνών συνεργασιών και της επιτήρησης των «ευαίσθητων» θαλάσσιων περιοχών των νήσων Κω, Ρόδου, Λέσβου, Σύμης, Καστελλόριζου, Λέρου, Πάτμου, Καλύμνου, Χίου και Σάμου, από αυξημένες δυνάμεις των λιμενικών, με σύγχρονα περιπολικά σκάφη, που θα προσεϊδόντο στον στόλο των 37 που διατίθενται βάσει του σχεδίου «Ποσειδώνιο» για τη φύλαξη της θαλάσσιας συνοριογραμμής της χώρας.

Τότε, ο υπουργός είχε κάνει λόγο για εκπόνηση προγράμματος που θα υλοποιείτο στην περίοδο 2007-2013 με χρηματοδότη-

ση 637 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων (ΤΕΣ) για προμήθεια εξοπλισμού και εκπαίδευση προσωπικού, αλλά και για επέκταση του συστήματος πληροφοριών Shengen με δυνατότητα πρόσβασης σε όλες τις λιμενικές αρχές της χώρας. Ωστόσο, οι άνδρες του Λιμενικού εξασκολεύονται να αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα και λόγω της έλλειψης μέσων και προσωπικού να εξαντλούν τα περιθώρια ωραρίων και περιπολιών, ενώ το κύμα των λαθρομεταναστών μεγαλώνει από τις συνθήκες στις χώρες προέλευσης, από την ανοχή και ενθάρρυνση των τουρκικών αρχών, που κατά παράβαση των συμφωνιών δεν συνεργάζονται με τις ελληνικές.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, από το 1997 μέχρι και πριν από το Πάσχα του 2008 εντοπίστηκαν 46.911 λαθρομετανάστες και συνελήφθησαν 1.294 διακινητές-δουλέμποροι, στην πλειονότητά τους Τούρκοι, οι οποίοι δεν διατάζουν να κάνουν χρήση όπλων όταν παρεμβαίνουν τα περιπολικά σκάφη του Λιμενικού.

Πολλές φορές για να γλιτώσουν πετούν τους άμοιρους λαθρομετανάστες στη θάλασσα, με αποτέλεσμα δεκάδες αλλοδαποί, ανάμεσά τους πολλά παιδιά, να έχουν χάσει τη ζωή τους τα τελευταία χρόνια.

Η καθημερινή αυτή μάχη με τους δουλέμπορους ενισχύεται υποκειμενικά και αντικειμενικά από τις αρχές της γείτονος, οι οποίες, αντί να τους συλλαμβάνουν για να σταματήσουν τη δράση τους, τους προσφέρουν

«βάσεις» και «άσυλο», υποθάλποντας την ανάπτυξη ολόκληρων κυκλωμάτων - με το αζημίωτο, αφού ο «τζιρός» είναι μεγάλος.

Μάλιστα, σύμφωνα με αξιωματικούς του Λιμενικού, «υπάρχουν φωτογραφίες και video που δείχνουν τα δουλεμπορικά πλοία να συνοδεύονται μέχρι την οριογραμμή από «σφήνες» της τουρκικής ακτοφυλακής».

Τα κυκλώματα αυτά βρίσκουν συνεργάτες και στην ελληνική πλευρά - ακόμη και ένστολους - που ενημερώνουν για τις κινήσεις της Ελληνικής Ακτοφυλακής και τα «προσφερόμενα» παράλια για αποβιβάσεις. Οι αξιωματικοί του Λιμενικού ζητούν να εξοπλιστεί άμεσα το Σώμα με υπερσύγχρονα σκάφη και να επανδρωθούν με εκπαιδευμένα και καλά αμειβόμενα πληρώματα.

Τα στοιχεία του υπουργείου Ναυτιλίας δείχνουν ότι από το 2001 έως και τον Οκτώβριο του 2007 αποβιβάστηκαν παράνομα στα ελληνικά νησιά 9.823 Αφγανοί, 5.205 Κούρδοι του Ιράκ, 3.097 Παλαιστίνιοι, 2.223 Σομαλοί, 1.624 Αιγύπτιοι, 1.316 Κούρδοι της Τουρκίας, 1.011 Πακιστανοί, 956 Ιρανοί, 825 Ινδοί, 542 Σουδανοί, 365 Αλγερίνοι, 326 από το Μπαγκλαντές και 1.975 υπήκοοι άλλων χωρών.

Την «προτίμηση» των δουλεμπόρων από τα γειτονικά παράλια στην ίδια χρονική περίοδο είχε η Σάμος, όπου αποβιβάστηκαν 2.001 λαθρομετανάστες - 32% - και ακολούθησαν η Λέσβος (1.598), η Χίος (790), η Λέρος (650), η Κως (398) και η Πάτμος (122).

«Ζητάμε το αυτονόητο: μια ανθρώπινη διαδικασία υποδοχής»

• **Ολγα Λαφαζάνη**, Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών:

«Οι κραυγές των προσφύγων να αποφεύγουν στα ελληνικά νησιά δεν αποτελούν απειλή ή εισβολή, όπως συντηθεί να ισχυρίζεται ο κυρίαρχος λόγος. Είναι άντρες, γυναίκες και παιδιά που δραπέτευσαν από τη φτώχεια, τον πόλεμο και την εξεθλίωση στις χώρες τους, κατάσταση για την οποία σε μεγάλο βαθμό είναι υπεύθυνη η Δύση. Η κατασταλαχτική πολιτική που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση με πρωτοπόρο την ελληνική κυβέρνηση, όχι μόνο δεν

αποθαρρύνει ή αποτρέπει τους ανθρώπους που είναι αποφασισμένοι να ταξιδέψουν, αλλά αντίθετα ενισχύει τα κυκλώματα διακίνησης, αυξάνει το κόστος και την επικινδυνότητα του ταξιδιού. Η Ελλάδα υποδέχεται τους πρόσφυγες με φυλακίσσεις, επαναπροωθήσεις και απελάσεις. Εμείς ζητάμε το αυτονόητο: μια ανθρώπινη διαδικασία υποδοχής, με ανοιχτά κέντρα φιλοξενίας και πρόσβαση στο άσυλο».

• **«Κι όμως»**, όπως επισημαίνει η Νεολαία Ενάντια στον Ρατσισμό στην Ευρώπη (ΥΡΕ), «δεν πρόκειται για "απόβαση μυριάδων", αλλά για την επιβεβαί-

ωση ότι "όποιοι σπέρνει θύελλες, θερίζει καταγίδες"».

«Εκπληξη αισθάνονται μόνοι όσοι δεν θέλουν να δουν ότι ο πλανήτης μας έχει μετατραπεί σε ένα εξαιρετικά ανασφαλές μέρος για να ζει ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού».

«Ακόμα και σήμερα όμως», συνεχίζει η ΥΡΕ, «η ελληνική κυβερνητική πολιτική για τους πρόσφυγες, ασκείται σαν να μην είδαν, σαν να μην άκουσαν, σαν να μην ξέρουν τι συμβαίνει σε μεγάλα κομμάτια του πλανήτη. Ακόμα χειρότερα, σαν να πρέπει να απα-

λαγούν από το "Βάρος" πάση θυσία...».

Οι καταγγελίες για τα κέντρα υποδοχής - κράτησης που δεν υπάρχουν (στα περισσότερα νησιά ή συνοριακούς σταθμούς), δεν είναι τίποτα μπροστά στις καταγγελίες για τα κέντρα υποδοχής - κράτησης που υπάρχουν! Αθλιές συνθήκες, ανύπαρκτες υποδομές, μηδέν ευαισθησία για τις ειδικές κατηγορίες και, βέβαια, οκ ολίγες καταγγελίες για βασανιστήρια και παραβιάσεις δικαιωμάτων από τους υποτιθέμενους «προστάτες» (αστυνομικοί-λιμενικοί κ.λπ.) αυτών των χώρων!